

Okruhy otázek pro státní závěrečné zkoušky
Učitelství výchovy ke zdraví pro 2. stupeň základních škol

OKRUH DISCIPLÍN PSYCHO-SOCIÁLNÍCH

1. Pojetí psychoterapie, individuální a skupinová psychoterapie

Vymezení, definice a cíle psychoterapie. Charakteristika individuálního a skupinového přístupu v psychoterapii, typy terapeutických skupin, vývoj terapeutické skupiny a skupinová dynamika. Terapeutická komunita. Účinné společné faktory v psychoterapii, Hawthornský efekt.

2. Přehled základních směrů v psychoterapii - existenciální a humanistická psychoterapie

Existenciální analýza a logoterapie, V. E. Frankl a jeho teorie hodnot, pojetí smyslu života, existenciální frustrace. C. Rogers a jeho přístup k terapii. A. Maslow a jeho teorie potřeb.

3. Přehled základních směrů v psychoterapii – hlubinná psychoterapie a transakční analýza

Charakteristika terapeutických směrů - psychoanalýza Sigmunda Freuda, psychoterapie Alfreda Adlera, psychoterapeutický přístup C. G. Junga. Podobnosti a rozdílnosti terapeutických přístupů. Erik Berne - stavy ega, transakce a životní scénáře, motivace z pohledu transakční analýzy, význam transakční analýzy pro komunikaci a zvládání zátěžových situací.

4. Duševní hygiena a komplexní pohled na člověka

Vymezení pojmu a význam duševní hygieny. Bio-psycho-sociálně-duchovní (komplexní) přístup k člověku, zvládání náročných životních situací - stres, stresor, zvyšování odolnosti vůči stresu, důsledky dlouhodobého stresu (kognitivní, emoční, sociální). Syndrom vyhoření. Prevence vůči stresu a syndromu vyhoření.

5. Význam agrese v životě člověka

Definice agrese, příbuzné pojmy (hostilita, násilí), druhy agrese (fyzická, verbální, neverbální, přímá, nepřímá aj.), příčiny agrese (ekonomické, politické, sociální a kulturní, vliv prostředí, individuální), výskyt agrese.

6. Možnosti ovlivnění agresivního chování

Využití základních technik, které se mohou použít k zastavení nebo zeslabení agresivního chování - rozhovor, hledání příčin, odměny a tresty, rozvíjení sociálních dovedností, farmakoterapie, psychoterapie a další.

7. Vliv šikany na osobnost jedince a skupinu, možnosti řešení šikany a její prevence

Definice šikany, příčiny šikany, druhy šikany, signály šikany, fáze šikany. Chování účastníků šikany, postupy při řešení šikany, prevence šikany na úrovni společnosti, školy a třídy.

8. Psychologie zdraví a pozitivní psychologie

Vymezení a předmět, zdraví a nemoc (rovina biologická, psychická a sociální), psychologické faktory zdraví a nemoci, životní styl a sociální opora. Biopsychosociální model nemoci. Východiska pozitivní psychologie, naděje, radost, odpouštění.

9. Psychosomatické hledisko v pohledu na zdraví a nemoc

Vymezení psychosomatiky, současné pojetí. Bio-psycho-sociálně-duchovní přístup ke zdraví a nemoci. Vliv situačních faktorů na zdraví a nemoc: sociální opora (definice; makroúroveň, mezoúroveň, mikroúroveň; poskytovaná a přijímaná; očekávaná aj).

10. Některé psychické problémy a poruchy adaptace u dětí předškolního i školního věku

Problematika psychické deprivace - definice, typy deprivace, podmínky vzniku, následky, deprivací syndrom. Náhradní rodinná péče – definice, systém.

11. Některé psychické problémy a poruchy adaptace u dětí předškolního i školního věku

Neurotické obtíže v dětském věku – definice neuróz, příčiny vzniku. Emoční poruchy v dětství, přístup k dětem trpícím neuroticismem. Syndrom hyperaktivity – projevy, příčiny vzniku, výchovné postupy.

12. Současné společenské systémy. Rodinná kultura, tradice a hodnoty, které formují rodinu

Rodina, manželství, příbuzenství, rod, klan, kmen, stát, občanská společnost, etnikum, etnicita, národ. Proměny podoby rodin, rodinného chování. Rodinná síť. Socializace, socializační činitelé v rodině. Oslabování funkcí rodiny. Krize v rodině.

13. Dobře fungující rodina

Komunikace v rodině. Partnerství. Rodičovství, rodičovská zodpovědnost. Vyživovací povinnost. Problematika práv dítěte. Hlavní myšlenky „pozitivního rodičovství“.

14. Rodinná politika

Vymezení, pojetí rodinné politiky. Cíle rodinné politiky. Obecné teorie rodiny. Ekonomika a provoz rodiny. Zadlužení rodin. Chudoba v rodině. Systémy podpory rodin.

15. Sociálně-právní ochrana dětí. Pojem. Orgány sociálně-právní ochrany dětí. Legislativní normy upravující OSPOD. Péče o děti vyžadující zvýšenou pozornost. Poradenství pro rodiny s dětmi. Náhradní rodinná péče.

16. Komunikační systémy z antropologického hlediska. Formy náboženství z pohledu kulturně-sociálního

Jazyky, význam znaků a symbolů. Hlavní druhy monoteistických náboženství, animismus, polyteismus, šamanství, magie, mytologie, rituál, kult a tabu.

17. Ústavní právo. Listina základních práv a svobod

Charakteristika ústavního pořádku, jeho obsah a význam; systematika Ústavy ČR; moc zákonodárná (základní charakteristika); moc výkonná (základní charakteristika); moc soudní (základní charakteristika); základy územní samosprávy. Systematika Listiny základních práv a svobod, vlastnosti základních lidských práv; význam a obsah vybraných základních práv: právo na život, právo na zachování lidské důstojnosti (nedotknutelnost osoby, ochrana osobnosti); právo na ochranu zdraví.

18. Trestní právo I.

Význam v systému práva, právní úprava, základní pojmy: pachatel, trestný čin (přechin, zločin), zavinění (úmysl, nedbalost), charakteristika vybraných skutkových podstat (subjekt – pachatel, objekt – co je skutkovou podstatou chráněno, jednání, které naplňuje znaky skutkové podstaty): šíření nakažlivé lidské nemoci, pohlavní zneužití, soulož mezi příbuznými, ohrožení pod vlivem návykové látky, nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku.

19. Trestní právo II.

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: definice pojmu mládež, provinění, odpovědnost mladistvého, kategorie opatření ukládaných mladistvým, charakteristika jednotlivých kategorií (výchovní, ochranná, trestní), práva mladistvého v řízení.

20. Správa školství

Zařazení v systému práva, prameny, obsah, základní cíle, práva žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků, praktické problémy při aplikaci, povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků, praktické problémy při aplikaci, bezpečnost a ochrana zdraví ve školách, školní řád, výchovní opatření (podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví ve školách, charakteristika základních vnitřních dokumentů školy, výchovní opatření – problematika trestání žáků: praktické problémy při aplikaci výchovných opatření).